

BRUINE RATTEN EN RIOLEN

Oorzaak opzoeken

De bruine rat (*Rattus norvegicus* Berkenhout) komt onder meer in onze rioolssystemen voor. Op zoek naar drogere plekken kunnen ze ook via de huisaansluitingen van het straatriool gebouwen binnenkomen.

In de praktijk blijkt een aantal rioolgebreken regelmatig voor te komen, gebreken waarvan de „rioolrat” dankbaar gebruik maakt om in onze woningen nestelgelegenheid en zo mogelijk voedsel te zoeken. De aanwezigheid van ratten kan ondermeer worden vastgesteld door het ontstaan van gaten bij de spouwmuur, verzakkingen van de tegels nabij de woning, door pootafdrukken (prenten) in de onder de vloer aanwezige kruipruimte of door het vinden van uitwerpselen.

Het is van uitermate groot belang om, bij constatering van de aanwezigheid van ratten in (blokken) woningen, de oorzaken op te zoeken en de toegangen tot het object (bijna altijd riooldefecten) te laten herstellen om het resultaat van een bestrijdingsactie blijvend te doen zijn.

Inventarisatie

Uitgaande van een blok woningen met meerdere huisaansluitingen zal het nooit voldoende zijn om alleen de aansluitingen in het huis van de „klager” te inspecteren. Het is beslist noodzakelijk ook de aansluitingen van de aangebouwde panden te bekijken. Door één defect kan een heel blok hinder door ratten ondervinden. Om te achterhalen op welke plaatsen we moeten zoeken, is het nodig te weten hoeveel aansluitingen in en bij de woningen te vinden zijn.

De volgende aansluitpunten zijn vaak aanwezig:

- onder de woning, een hoofdleiding waarop aangesloten de afvoer van:
 - het aanrecht
 - de wasmachine
 - de douche
 - het toilet etc.
- buiten de woning, (schrob)putjes waarop aangesloten:
 - achter de woning de hemelwaterlozingen, maar soms ook de afvoer van het aanrecht
 - aan de voorzijde van de woning de hemelwaterlozingen en soms ook de huisaansluiting van de riolering.

Bij een in te stellen onderzoek naar te nemen ratweringsmaatregelen dienen alle aansluitingen te worden gecontroleerd. Als een aansluiting is losgeschoten of anderszins defect is geraakt en het afvalwater onder de vloer terecht komt, kunnen ratten uit de hoofdleiding komen, desnoods door het reeds ontstane gat iets verder uit te knagen. Herstel van de aansluiting is dan (ook om andere redenen) noodzakelijk. Een lekkage als hier bedoeld kan ook hinder door insecten veroorzaken, zoals b.v. muggen, drekvliegen, vochtminnende kevers, etc.

Als afvoerputjes tegen de woning aan of zelfs iets daar vanaf gelegen zijn en de in de put

Verzakking bij doorvoeropening van waterleiding door rattenholen.

uitkomende afvoeren (aanrecht, hemelwaterlozing) zijn gevoerd door een te ruime uitsparing in de buitenmuur dan kunnen ratten die vanuit het hoofdriool via de huisaansluiting in de put belanden *langs* die afvoeren in de spouwmuren en vandaaruit onder de vloeren, boven plafonds en op vlieringen komen. Het zal daarom duidelijk zijn, dat ook de controle van afvoerputten erg belangrijk is.

Naast de reeds genoemde mogelijkheden zien ratten ook kans om, de rug gekromd, door hemelwaterlozingen met een maximale doorsnede van 11 cm omhoog te klimmen. Na in de dakgoot beland te zijn vinden of maken zij een gaatje in het dakbeschot om zodoende op de vliering te komen.

Deze toegangsweg is echter eenvoudig tegen ratten af te sluiten door het plaatsen van passende, voor de maat regenpijp bestemde bolroosters. Bij voorkeur van metaal, omdat de ook in de handel zijnde plastic bolroosters stukgevreten kunnen worden.

Regelmatig komt het voor dat een huisriool niet gecontroleerd kan worden, omdat onder het betreffende object hetzij geen kruipruimte aanwezig is of deze ruimte door een betonvloer is afgesloten. Hulpmiddelen welke gebruikt kunnen worden om toch een rioolinspectie uit te voeren, zijn:

- chloorbleekloog: door bleekloog via een afvoer op een verdieping in het riool te brengen, kan men door het constateren van chloorlucht in huis of in de tuin soms gebreken aan de riolering vaststellen.

- spiegel en lamp: door het riool buiten het object te openen is het vaak mogelijk door een spiegel schuin voor de opening te houden en daarin met een zaklamp te schijnen de binnenzijde van het riool te bekijken en trachten op die manier aanwezige gaten op te sporen.
Ook kan van binnenuit deze methode worden gevolgd door de toiletpot van zijn sokkel te lichten, er is dan een zeer kleine spiegel nodig.
- binnenbal van bijvoorbeeld een basketbal: als het riool open ligt kan de bal in de monding worden gelegd en opgepompt. De binnenbal sluit dan het riool hermetisch af. Door het toilet nu vol te laten lopen met water kan men het riool op lekken controleren. Het riool afgestopt en het toilet vol water? Bij lekkage loopt het water snel weg. Is het riool in orde, dan zal het water blijven staan. Bij gebleken lekkage zullen meer pogingen nodig kunnen zijn om de juiste plaats van het defect op te sporen.

Oude aansluitingen verwijderen!

Naast de nu behandelde in gebruik zijnde riolen, dient ook aandacht te worden besteed aan eventueel onder het pand aanwezige oude aansluitingen. Deze vinden we vooral in verbouwde en gerenoveerde panden. Helaas moeten we vaststellen dat de controle op het verwijderen van oude riolen of op het afdoende afstoppen daarvan vaak te wensen overlaat. Met name als er een verbinding met het hoofdriool blijft bestaan, doen zich in gerenoveerde panden vaak problemen met ratten voor, ook als men vóór renovatie nooit iets van ratten bemerkte. Verwijdering van oude riolen en afsluiten van evt. aansluitingen op het hoofdriool is het meest effectief voor de ratwering.

Open riolen

Bij alleenstaande woningen in buitengebieden dienen eventueel nog aanwezige open riolen, lozingen op de sloot e.d., te worden vervangen door een „gesloten rioolsysteem” als b.v. een aansluiting op een septic tank.

Er vanuit gaande dat de aanwezigheid van ratten onder woningen en boven plafonds veelal te wijten zal zijn aan een of meerdere rioolgebreken, is onderzoek daarnaar altijd noodzakelijk.

(De) gevonden gebreken dienen ter kennis te worden gebracht van de eigenaar van de betrokken pand(en), die ondermeer ingevolge artikel 307 lid q van de Gemeentelijke Bouwverordening (Model V.N.G.) verplicht is bestaande gebreken te herstellen.

Artikel 381 van diezelfde Bouwverordening geeft aan dat openingen in wanden, vloeren en rond mantelbuizen zodanig gedicht moeten zijn, dat zij geen doorgang bieden aan ratten en muizen.

Naast toepassing van weringsmaatregelen is verdelging met behulp van vergiftigd lokaas, bij voorkeur op basis van 0,025% warfarin, nodig om aanwezige ratten te verdelgen. Ook aan de bestrijding van ratten in straatriolen, met name in woonwijken van waaruit veel meldingen omtrent hinder door ratten worden ontvangen, dient de nodige aandacht te worden besteed.

Duidelijk zal zijn, dat indien oorzaken voor het binnendringen van ratten worden weggenomen, met andere woorden ratwering wordt toegepast en de verdelgingsactie succesvol is beëindigd, hinder door ratten voor de betreffende bewoners definitief tot het verleden behoort.

A. D. Bode.